

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย ทฤษฎีอุปสงค์สำหรับปัจจัยการผลิตของหน่วยธุรกิจ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของการว่างงาน โดยรายละเอียดมีดังนี้

1) ทฤษฎีอุปสงค์สำหรับแรงงาน

สุมาลี ปิตยานนท์ (2539) แรงงานถือว่าเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญอย่างหนึ่งของหน่วยธุรกิจ อุปสงค์สำหรับแรงงานของหน่วยธุรกิจ เกิดขึ้นเนื่องจากหน่วยธุรกิจจะต้องผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองอุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการของผู้บริโภคในตลาด ดังนั้นอุปสงค์สำหรับแรงงานจึงเป็นอุปสงค์สืบเนื่อง (derived demand) ซึ่งจะเกิดขึ้น เมื่อมีการเสนอซื้อสินค้าและบริการที่แรงงานได้ผลิตขึ้น และเมื่อใดที่อุปสงค์สินค้าเปลี่ยนแปลงไป (โดยที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่) อุปสงค์แรงงานย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น เมื่ออุปสงค์สำหรับบ้านจัดสรรเพิ่มมากขึ้น อุปสงค์สำหรับช่างก่อสร้างก็จะเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้เป็นอุปสงค์สืบเนื่องแล้ว อุปสงค์สำหรับแรงงานยังเป็นอุปสงค์ร่วม (Joint demand) กับปัจจัยการผลิตอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ถ้าอุปสงค์สำหรับการบริการรถโดยสารเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบการจะต้องซื้อรถโดยสารเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มจำนวนรถโดยสารนอกจากจะทำให้อุปสงค์สำหรับช่างผลิตรถโดยสารเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้อุปสงค์สำหรับคนขับรถและกระเป่ารถโดยสารเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

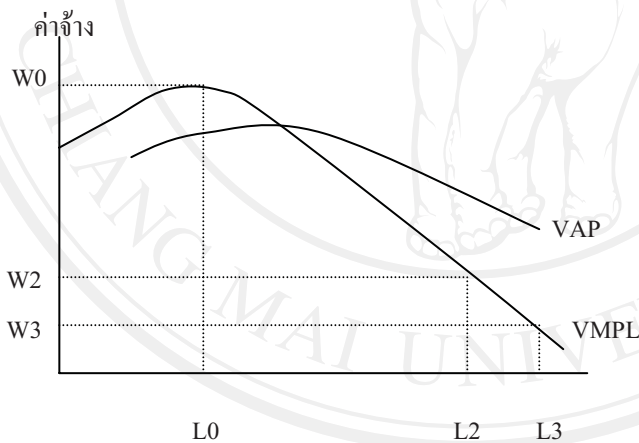
เมื่อมีอุปสงค์สำหรับแรงงานแล้ว การที่หน่วยธุรกิจจะเพิ่มหรือลดอุปสงค์สำหรับแรงงานนั้น การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจดังกล่าวในเชิงเศรษฐศาสตร์จะอาศัยแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีผลผลิตหน่วยสุดท้ายของแรงงาน (Theory of Marginal Productivity of Labour) ซึ่งอธิบายไว้ว่า ภายใต้ข้อสมมุติของการแสวงหากำไรสูงสุด (Maximize Profit) การที่หน่วยธุรกิจจะจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นหรือลดลงอีก 1 หน่วยนั้น ธุรกิจจะต้องพิจารณาประเด็นสำคัญดังนี้

1) ปริมาณผลผลิตเพิ่มซึ่งหน่วยธุรกิจสามารถประเมินได้จากการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งหน่วย (Marginal physical Product of Labour หรือ MPPL)

2) รายได้ที่เป็นตัวเงินจากการขายผลผลิตเพิ่มซึ่งเท่ากับ MPPL คูณด้วยราคาในท้องตลาดของผลผลิต ซึ่งเรียกว่ามูลค่าของ MPPL หรือ Value of Marginal Product of Labour หรือ VMPL รายได้จำนวนนี้เป็นรายได้ทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นจากการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นอีก 1 หน่วย

3) トラバドที่แรงงานทำรายได้เพิ่ม VMPL ใ้กับธุรกิจมากกว่าค่าจ้างที่หน่วยธุรกิจจ่ายใ้กับแรงงาน トラบนั้หน่วยธุรกิจยินดีจะจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น และเช่นเดียวกันถ้า VMPL ต่ำกว่าค่าจ้างก็จะมีไม่มีการจ้างเพิ่ม โดยสรุป หน่วยธุรกิจยินดีจะจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ トラบโดที่ VMPL ของแรงงานหน่วยสุดท้ายสูงกว่าค่าจ้าง (W) และจะจ้างไปเรื่อยๆ จนกระทั่ง VMPL ของแรงงานหน่วยสุดท้ายเท่ากับค่าจ้าง หน่วยธุรกิจก็จะได้คุณภาพคือกำไรสูงสุด

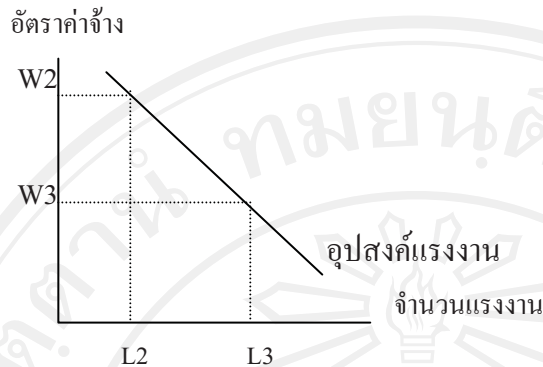
รูปที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราค่าจ้าง การจ้างงานและมูลค่าเพิ่มของผลิตภาพแรงงาน

ที่มา: สุมาลี ปิตยานนท์ (2539)

จากรูปที่ 2.1 ถ้าค่าจ้าง W_2 จะจ้างแรงงาน L_2 เพราะ $VMPL =$ ค่าจ้าง ไม่จ้าง L_3 เพราะค่าจ้างสูงกว่า $VMPL$ และเมื่อค่าจ้างเป็น W_3 จะจ้างแรงงาน L_3 เพราะ $VMPL =$ ค่าจ้าง ยกเว้นที่ W_0 ค่าจ้างสูงกว่า VAP จะไม่จ้าง ที่ L_0 เพราะฉะนั้นได้เส้นอุปสงค์แรงงานดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 อุปสงค์แรงงาน

ที่มา: สุมาลี ปิตยานนท์ (2539)

อุปสงค์แรงงานจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางกลับกันกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าจ้าง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นได้โดยเส้นอุปสงค์แรงงานที่เป็นเส้นลาดชันลงไปทางขวามือ ความชันเป็นลบ ดังรูปที่ 2.2

ส่วนการเคลื่อนตัวของอุปสงค์สำหรับแรงงาน คือการเลื่อนของเส้นอุปสงค์ของแรงงาน โดยเลื่อนไปทางซ้ายและทางขวาทั้งเส้นนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยอื่นที่กระทบกับปริมาณของอุปสงค์แรงงานอันได้แก่ ปัจจัยดังต่อไปนี้

(1) การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ผลิตภัณฑ์

เนื่องจากอุปสงค์แรงงานเป็นอุปสงค์สืบเนื่องมาจากอุปสงค์สินค้าและบริการ เมื่ออุปสงค์สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่แรงงานเป็นผู้ผลิตเปลี่ยนแปลงไป อุปสงค์ของแรงงานย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเมื่ออุปสงค์สินค้าและบริการลดลงส่งผลให้อุปสงค์แรงงานลดลง เส้นอุปสงค์แรงงานจะเคลื่อนตัวไปทางซ้าย ในทางตรงข้ามเมื่ออุปสงค์สินค้าและบริการเพิ่มขึ้นส่งผลให้อุปสงค์แรงงานเพิ่มขึ้น เส้นอุปสงค์แรงงานจะเคลื่อนตัวไปทางขวาในทางเพิ่มขึ้น

(2) การเปลี่ยนแปลงกระบวนการและวิธีการผลิต

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการผลิต จะส่งผลกระทบต่ออุปสงค์ของแรงงานของหน่วยผลิตไปด้วย ตัวอย่างเช่น ถ้ามีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อผลิตหุ่นยนต์อุตสาหกรรม ซึ่งสามารถใช้แทนแรงงานมนุษย์ได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า ส่งผลให้ในระยะยาวหน่วยผลิตจะหันมาใช้หุ่นยนต์มากขึ้น จะมีผลทำให้ระดับอุปสงค์สำหรับแรงงานลดต่ำลง โดยจะเลื่อนไปทางซ้าย

(3) การเปลี่ยนแปลงราคาของปัจจัยการผลิตอื่นๆ

ขนาดของผลกระทบต่อระดับอุปสงค์แรงงาน อันเนื่องมาจากราคาปัจจัยการผลิตอื่น

จะขึ้นอยู่กับขนาดของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับการผลิต และขนาดผลกระทบจากการทดแทนโดยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับการผลิต เกิดเนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตอื่นๆ ลดลง ต้นทุนรวมของการผลิตลดลงหน่วยผลิตปรับระดับการผลิตเพิ่มขึ้นส่งผลให้อุปสงค์สำหรับแรงงานเพิ่ม เส้นอุปสงค์เลื่อนไปทางขวา ในทางตรงข้าม ถ้าราคาปัจจัยการผลิตอื่นๆ เพิ่มขึ้น ต้นทุนรวมของการผลิตเพิ่มหน่วยผลิตลดระดับการผลิตลงส่งผลให้อุปสงค์สำหรับแรงงานลดลง เส้นอุปสงค์เลื่อนไปทางซ้าย

ส่วนขนาดผลกระทบจากการทดแทน ตัวอย่างเช่น เมื่อราคาเครื่องจักรลดลง มีการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานมากขึ้นผลของการทดแทนทำให้อุปสงค์สำหรับแรงงานลดลง เส้นอุปสงค์เลื่อนไปทางซ้าย

การเปลี่ยนแปลงสุทธิของอุปสงค์สำหรับแรงงาน ขึ้นอยู่กับว่าขนาดของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับการผลิต และขนาดผลกระทบ จากการทดแทน อย่างใดจะมากกว่ากัน

2) การจำแนกสาเหตุของการว่างงาน มีการจำแนกเป็น 2 ประเภท คือการจำแนกตามโครงสร้างของปัญหา และการจำแนกตามสาเหตุของปัญหา

2.1 การจำแนกสาเหตุการว่างงาน ตามโครงสร้างของปัญหา(สุมาลี ปิตยานนท์, 2539)

มี 3 สาเหตุ คือ

1. การว่างงานที่เกิดจากความฝืดของตลาด (Frictional Unemployment)

การว่างงานประเภทนี้โดยทั่วไปจะเกิดจากการผันเวียนโดยปกติในตลาดแรงงาน และจากสภาพความเป็นจริงที่ว่าการทำงานต้องใช้เวลา ในธุรกิจหลายประเภท อุปสงค์สำหรับแรงงานอาจไม่สม่ำเสมอตลอดทั้งปี เช่นธุรกิจขนสินค้าจากท่าเรือ ซึ่งมีความต้องการแรงงานไม่เท่ากันในแต่ละวัน หรือธุรกิจที่เกี่ยวกับการเกษตร การก่อสร้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับฤดูกาลและดินฟ้าอากาศ อุปสงค์ของแรงงานก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลด้วย ธุรกิจดังกล่าวข้างต้นจะเร่งจ้างงานเข้ามาเพิ่มในช่วงงานชุกและเมื่อปริมาณงานลดลง คนงานจำนวนหนึ่งต้องกลายเป็นคนว่างงาน

การว่างงานที่เกิดจากความฝืดของตลาด ยังสืบเนื่องมาจากการต้องใช้ระยะเวลาหนึ่งในการหางานทำของแรงงาน ผู้หางานต้องใช้เวลาในการสอบถามจากญาติพี่น้อง ต้องไปติดต่อสำนักงานจัดหางาน ติดต่อสมัครงานกับหน่วยธุรกิจ รวมทั้งการตัดสินใจว่าจะจ้างบุคคลใดเข้าทำงาน

ระดับการว่างงาน เนื่องจากความฝืดของตลาด จะมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร และการอำนวยความสะดวก

สะดวกอื่นๆ ในตลาดแรงงาน เพื่อทำให้เกิดการจ้างงานได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับอุปสงค์ในตลาด ซึ่งก็คือจำนวนตำแหน่งงานว่าง

การว่างงานเนื่องจาก ความฝืดของตลาด อาจเกิดขึ้นได้ ถึงแม้อุปสงค์เท่ากับอุปทาน เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของข่าวสารในตลาดแรงงาน หรือสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เกิดความต้องการแรงงานเฉพาะสาขา การว่างงานเนื่องจากความฝืดของตลาดอาจเกิดขึ้นได้เสมอ

2. การว่างงานจากปัญหาโครงสร้าง

การว่างงานจากปัญหาโครงสร้าง ถือเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากตลาดแรงงานถูกแบ่งแยกออกเป็นตลาดย่อยหลายตลาด สำหรับงานที่ต้องใช้คุณสมบัติหรือทักษะเฉพาะอย่าง อาจมีการเคลื่อนย้าย เข้าสู่ตลาดอื่นระหว่างตลาดได้ แต่อาจประสบความยากลำบากพอสมควร เนื่องจากต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาฝีมือแรงงานและความรู้ความสามารถ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าในยามที่เศรษฐกิจอยู่ในภาวะปกติ อาจมีตำแหน่งว่างมากมายในตลาดย่อยตลาดหนึ่ง และมีแรงงานส่วนเกินมากมายในอีกตลาดหนึ่ง ตำแหน่งงานว่างและผู้ว่างงานในสองตลาดดังกล่าว ไม่สามารถพบกันและเกิดการจ้างงานได้ แต่จะปรากฏขึ้นพร้อมๆกัน ในระบบเศรษฐกิจนั้นตัวอย่างของการว่างงานจากปัญหาโครงสร้าง เช่น ในขณะที่ตำแหน่งงานว่างในตลาดแรงงานต้องการผู้ที่จบสาขาวิศวกรรมเป็นจำนวนมาก แต่สถาบันการศึกษาสามารถผลิตได้จำนวนน้อย แต่กลับผลิตสาขาสังคมศาสตร์ ออกมามากเกินความต้องการ การว่างงานเนื่องจากปัญหาโครงสร้างก็จะเกิดขึ้นในขณะที่มีตำแหน่งว่างต้องการคนอีกเป็นจำนวนมาก

สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานจากปัญหาโครงสร้างคือ

1. การกำหนดอัตราค่าจ้างสูงกว่าระดับอัตราค่าจ้างดุลยภาพ เช่น กฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำซึ่งกำหนดอัตราค่าจ้างที่สูงกว่าอัตราที่เป็นอยู่ในท้องตลาด
2. การเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของอุปสงค์แรงงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดแรงงานส่วนเกินในบางอาชีพ หรือบางท้องที่ และ อุปสงค์ส่วนเกินในบางชีพหรือบางท้องที่
3. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการผลิตโดยเฉพาะ การนำระบบการผลิตแบบอัตโนมัติ เช่น หุ่นยนต์และสมองกล เข้ามาใช้ในระยะยาว อาจก่อให้เกิดการว่างงานจากปัญหาโครงสร้างในอุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วนได้อย่างมาก

3. การว่างงานเนื่องจากอุปสงค์รวมมีไม่เพียงพอ

เกิดจากอุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจมีไม่เพียงพอ และเนื่องจากอุปสงค์แรงงานเป็นอุปสงค์สืบเนื่อง การลดลงของอุปสงค์มวลรวมทำให้อุปสงค์ของแรงงานลดลงด้วย

นำมาซึ่งการปลดงานและการว่างงาน มากกว่าการลดลงของอัตราค่าจ้าง การลดลงของอุปสงค์คาดว่าจะลดลงเป็นการชั่วคราว

การลดลงของอุปสงค์มวลรวมทำให้การว่างงานเพิ่มสูงขึ้น เราเรียกว่าเป็นช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ในช่วงนี้นอกจากอัตราว่างงานแบบเต็มเวลาจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากแล้ว ผู้ที่เคยทำงานแบบเต็มเวลาบางส่วนจะถูกลดชั่วโมงการทำงาน กลายเป็นผู้ทำงานเพียงบางเวลา ผู้ว่างงานอาจเกิดความรู้สึกเบื่อและลาออกจากงาน ทำให้เกิดการว่างแบบบังตัว เพิ่มขึ้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าในยามที่เศรษฐกิจตกต่ำ ระบบเศรษฐกิจจะย่ำแย่ บ่งบอกโดยดัชนีอัตราว่างงาน ผลเสียที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ นอกจากจะก่อให้เกิดผลเสียด้านผลิตผลและรายได้แล้วยังก่อให้เกิดผลทางด้านสังคม เช่น ดิสุรา ยาเสพติด การเจ็บป่วยทั้งทางกายและจิต รวมทั้งอาชญากรรมต่างๆ เนื่องจากคนว่างงานเป็นเวลานาน การลดลงของอุปสงค์มวลรวมจะส่งผลกระทบต่อแรงงานไร้ฝีมือหรือการศึกษาต่ำ

การเพิ่มอุปสงค์มวลรวมในระบบเศรษฐกิจ ไม่เพียงแต่จะช่วยแก้ไขปัญหารว่างงานซึ่งเกิดจากอุปสงค์มวลรวมมีไม่เพียงพอเท่านั้น แต่ยังช่วยลดปัญหารว่างงานที่เกิดจากด้านโครงสร้างและความฝืดของตลาดด้วย แต่สิ่งที่ตามมาจากการเพิ่มอุปสงค์มวลรวมในระบบเศรษฐกิจ

2.2 การจำแนกตามสาเหตุของปัญหา (ศิริณี ชุนนุช, 2551)

ให้สาเหตุของการว่างงานไว้ 2 ประเภท คือ สาเหตุการว่างงานที่เกิดจากปัจจัยภายนอกและสาเหตุการว่างงานที่เกิดจากปัจจัยภายใน

1) สาเหตุการว่างงานที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปริมาณกำลังแรงงานซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานที่เพิ่มขึ้น ความต้องการของตลาดแรงงานในอาชีพที่มีแรงงานประเภทนั้นอยู่น้อย ระบบการศึกษาที่ไม่ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน การส่งเสริมการลงทุนถ้ามีการลงทุนน้อย การว่างงานก็จะเกิดตามมา ภัยแล้งที่เกิดจากธรรมชาติทำให้เกษตรกรว่างงาน การเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภาคอุตสาหกรรมภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบผลคือ ทำให้มีผู้ว่างงานเพิ่มมากขึ้น การนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้แทนแรงงานคนจึงเกิดการว่างงานมากขึ้น ภาวะเศรษฐกิจที่มีการติดต่อกับต่างประเทศถ้ามีการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศน้อยหรือมีการส่งออกน้อย การจ้างงานลดลงก่อให้เกิดปัญหารว่างงาน ภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้นทำให้ผู้มีรายได้ไม่เพียงพอจนขายหางานทำใหม่ ทำให้เกิดภาวะการว่างงานชั่วคราวขึ้น การย้ายฐานการผลิตไปสู่แหล่งที่ใช้ทุนต่ำทำให้แรงงานต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงในการทำงาน

2) สาเหตุการว่างงานที่เกิดจากปัจจัยภายใน ได้แก่ การจงใจหรือว่างงานโดยสมัครใจ มีงานทำแต่ไม่ปรารถนาที่จะทำเนื่องจากไม่พอใจสภาพการทำงานหรือค่าจ้าง ความบกพร่องในการปรับตัวให้เข้ากับงานที่ทำ ความบกพร่องด้านสังคมของตน เพศ งานบางอย่างระบุเพศ เช่น งานแบกหามรับแต่ผู้ชาย งานแม่บ้านรับผู้หญิง ความพิการคนพิการมักได้รับการพิจารณาเป็นลำดับสุดท้าย อายุเช่นงานข้าราชการหรือบริษัทส่วนใหญ่ระบุอายุผู้มาสมัครไม่ต่ำกว่า 18 ปี เนื่องจากบรรลุนิติภาวะแล้วเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จึงไม่มีสิทธิ ผู้มีโรคภัยเรื้อรังเช่น เอดส์ มักถูกเลิกจ้าง การเลือกงานเป็นสาเหตุให้เกิดการว่างงานสูงขึ้น ผู้มีฐานะยากจนไม่ได้ศึกษาโอกาสหางานทำยาก การยึดติดอยู่กับระดับการศึกษาหรือสาขาที่เรียนมาว่าอยากได้งานทำตรงกับที่เรียนมาทำให้ต้องรอรองาน ภูมิฐานะการรอรองานที่ภูมิฐานะตนเองทำให้ขาดโอกาสในการได้งาน

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการว่างงานมีดังนี้

อดุลย์ศักดิ์ เทียวตระกูล (2542) ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดภาวะการมีงานทำในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อทราบถึงลักษณะและภาวะการมีงานทำของผู้มีงานทำในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดภาวะการมีงานทำของผู้ใช้แรงงาน ในช่วงวิกฤติ เศรษฐกิจ (ปี 2540-2541) การศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนายจ้าง จำนวน 111 ชุด และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกจ้างในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 378 คน ผลการศึกษาพบว่าลักษณะและภาวะการมีงานทำของผู้มีงานทำในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพการจ้างงานและสภาพการทำงานในบางเรื่องลดลง ในเรื่องของโบนัสและเงินพิเศษที่ลดลง สวัสดิการที่ลดลง จำนวนลูกจ้างที่ลดลง ความรู้สึกมั่นคงในการทำงานลดลง สภาพคล่องทางการเงินในสถานประกอบการทำงานล่วงเวลาลดลง โอกาสที่จะรับลูกจ้างเพิ่มขึ้นลดลง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดภาวะการมีงานทำในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ทักษะฝีมือ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน ปัจจัยภายในองค์การ ได้แก่ ลักษณะของงานที่ทำ ตำแหน่งงาน ขนาดของกิจการ ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำภายในประเทศ การขาดสภาพคล่องของกิจการ คุณภาพของสินค้าและบริการ

ศิริศักดิ์ สุรวัดนพวงษ์ (2543) ในการศึกษาเรื่อง เรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อการจ้างงานของสถานปึกในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 2 ประการคือ (1) ศึกษา

ถึงสาเหตุของการว่างงานของสถาปนิกของภาครัฐบาล ภาคธุรกิจเอกชน สำนักงานสถาปนิก และสถาปนิกอิสระ ในจังหวัดเชียงใหม่ และ (2) ศึกษาถึงผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศที่มีต่อการจ้างงานสถาปนิกของภาครัฐบาล ภาคธุรกิจเอกชน สำนักงานสถาปนิก และสถาปนิกอิสระ ในจังหวัดเชียงใหม่ ทำการรวบรวมข้อมูลจากสถาปนิกอิสระ ที่มีวุฒิสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิตขึ้นไป จำนวน 66 ราย และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถาปนิกจากหน่วยงานราชการ เอกชน และสำนักงานสถาปนิก จำนวน 39 หน่วยงาน ผลการศึกษาพบว่า สถาปนิกหนึ่งในสี่เคยถูกเลิกจ้างเพราะโครงการประสบปัญหาขาดทุน หรือสำนักงานปิดกิจการ ในช่วงเวลาเดียวกันปรากฏว่าสำนักงานสถาปนิกเลิกจ้างสถาปนิกในอัตราที่สูงกว่าหน่วยงานเอกชน ส่วนหน่วยงานราชการไม่มีการเลิกจ้าง สาเหตุการเลิกจ้างของหน่วยงานเอกชนคือต้องการลดจำนวนบุคลากร สำนักงานสถาปนิกเลิกจ้างเพราะโครงการที่รับในขณะนั้นไม่สามารถดำเนินงานด้วยเหตุขาดสภาพคล่องและต้องการลดค่าใช้จ่าย

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่มีต่อสถาปนิกอิสระ คือไม่มีการจ้างงานหรือจ้างงานลดน้อยลง อีกทั้งสถาปนิกต้องลดค่าบริการวิชาชีพอีกด้วย จึงต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือด้วยการสนับสนุนให้สถาปนิกสามารถทำงานในโครงการที่ต่างชาติดำเนินการอยู่ หน่วยงานราชการได้รับผลกระทบคือได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยลง สถาปนิกจึงต้องช่วยเหลืองานด้านอื่น แต่เห็นว่ารัฐบาลควรแก้ไขด้านการผลิตบัณฑิตสถาปัตยกรรม ให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น รวมทั้งเพิ่มการลงทุนด้านสาธารณูปโภคเพื่อสร้างงานให้แก่สถาปนิก หน่วยงานเอกชนและสำนักงานสถาปนิกได้รับผลกระทบคือ ปริมาณงานน้อยลงและหน่วยงานต้องมีภาระหนี้ สถาปนิกในหน่วยงานต้องช่วยเหลืองานด้านอื่นเพื่อเสริมรายได้ หน่วยงานเอกชนต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือเพื่อให้สถาปนิกมีงานทำมากขึ้น ในขณะที่สำนักงานสถาปนิกต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนสถาปนิกให้ทำงานในโครงการสำคัญของประเทศ ให้สถาปนิกทำงานในโครงการที่ต่างชาติดำเนินการอยู่ และช่วยเหลือด้านอื่นๆ

ปิยะ สุนทรา (2544) ในการศึกษาวิจัยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ออัตราการว่างงาน โดยใช้วิธีการ 3 วิธี คือ (1) ความแตกต่างครั้งที่ 1 (First differences) (2) ช่วงห่างที่ถูกตรวจสอบ (Trial Gaps) (3) แนวโน้มที่เหมาะสมและความยืดหยุ่น (Fitted Trend and elasticity) ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ผลการศึกษาภายใต้กรอบการวิเคราะห์เศรษฐกิจไทยในช่วงปี พ.ศ. 2525 (ค.ศ. 1982) ถึงปี พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999) ซึ่งระบบเศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจในบางช่วง และส่งผลกระทบต่อสังคมโดยการว่างงานเพิ่มมากขึ้น พบว่า ถ้าประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นเท่ากับปีที่ผ่านมา (อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเท่ากับศูนย์) อัตราการว่างงานจะเพิ่มขึ้น , ถ้าการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง อัตราการ

ว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้นและถ้าอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้น จะสะท้อนถึงการลดลงของผลผลิต (Output loss)

มยุรีย์ สาขุม (2544) ในการศึกษาวิจัยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการว่างงานของประเทศไทยในช่วง ปี พ.ศ. 2515-2542 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ การวิเคราะห์แบบจำลองการว่างงานใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยการทดสอบและประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด(ordinary Least Square : OLS) ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อการว่างงาน คือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น ดัชนีราคาผู้บริโภค ค่าจ้างขั้นต่ำ กำลังแรงงานรวม ตำแหน่งงานว่าง การลงทุนภาคเอกชน และการลงทุนภาครัฐบาล ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการว่างงาน พบว่า แบบจำลองการว่างงานเพศชายมีตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ กำลังแรงงานรวม การลงทุนภาคเอกชนและการลงทุนภาครัฐบาล ซึ่งตัวแปรดังกล่าวมีผลกระทบต่อระดับการว่างงาน ส่วนในแบบจำลองการว่างงานรวมและการว่างงานเพศหญิง มีเพียงกำลังแรงงานรวมเท่านั้นที่มีอิทธิพลกับระดับการว่างงาน การศึกษานี้พบว่า ตัวแปรในแบบจำลองที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่ตรงตามสมมติฐาน คือ แบบจำลองการว่างงานของเพศหญิง ถึงลักษณะการว่างงานของสตรีต้องการคำอธิบายจากตัวแปรอื่นๆ ที่มีได้รวมอยู่ในการศึกษาชิ้นนี้ เนื่องจากการทำงานของเพศหญิงจะถูกกำหนดโดยตัวแปรที่แตกต่างจากการว่างงานของเพศชาย จากสาเหตุดังกล่าวทำให้บางตัวแปรในแบบจำลองการว่างงานรวมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติไปด้วยดังนั้น แนวนโยบายที่ได้จากการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ การลงทุนจากภาครัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชน มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาการว่างงานของประเทศไทย

วันเพ็ญ สุรฤกษ์ และคณะ (2544) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่แท้จริงของผู้ตกงานและการเป็นภาระของครัวเรือนของผู้ตกงานที่กลับสู่ภูมิภาคในภาคเหนือ อันเป็นผลมาจากวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่กลางปี 2540 เพื่อสามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขและป้องกันการว่างงานของคนภาคเหนือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาชี้ชัดว่าทุกปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และกายภาพ ส่งผลต่อความรุนแรงของวิกฤติเศรษฐกิจที่กระทบต่อผู้ตกงานและครัวเรือน โดยภาพรวมครัวเรือนผู้ตกงานมีฐานะยากจน มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของภาคเหนือและของประเทศ คือ เฉลี่ย 49,115 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มากกว่าครึ่งเป็นรายได้จากอาชีพรับจ้างในและนอกการเกษตร อาชีพหลักคือเกษตรกรมีพื้นที่ถือครอง 5.8 ไร่ต่อครัวเรือน เนื่องจากผลผลิตตกต่ำอันเป็นผลมาจากสภาพพื้นที่แหล่งน้ำและดินไม่เอื้ออำนวย จึงทำให้รายได้ไม่พอเลี้ยงครอบครัวที่มีภาระพึ่งพิงสูง จากสมาชิกวัยเรียน คนชรา พิการ เจ็บป่วย หัวหน้าครัวเรือนและลูกชายจึงต้องออกไปทำงานในกรุงเทพฯและ

ปริมาณและจังหวัดอื่นในภูมิภาคเดียวกันเป็นหลัก โดยไปรับจ้างก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจบริการ จนมีสภาพถูกเลิกจ้างหรือสมัครใจลาออกกลับมาอยู่ในภูมิลำเนาในปัจจุบัน ซึ่ง 3 ใน 4 ไม่ได้รับค่าชดเชย ส่งผลให้ครอบครัวของเขาครึ่งหนึ่งมีรายได้สุทธิติดลบและมากกว่าครึ่งมีภาระหนี้สินทั้งในและนอกระบบ มากกว่าครึ่งของผู้ตกงานกลับมาประกอบอาชีพเกษตรกับครอบครัวตามเดิม 1 ใน 3 รับจ้างทางการเกษตร และรับจ้างทั่วไปอีกเล็กน้อย แต่รายได้เฉลี่ยลดลงกว่าก่อนตกงานมาก ถึงร้อยละ 40-80 การช่วยตนเองด้วยการลดค่าใช้จ่ายจึงไม่สามารถลดความรุนแรงของผลกระทบได้

ดังนั้นการแก้ปัญหาการว่างงานในภาคเหนือ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรประชาชนและตัวประชากรเป้าหมาย ร่วมกำหนดมาตรการแก้ไขทั้งระยะสั้นและระยะยาว ส่งเสริมการสร้างงาน ฝึกฝนพัฒนาอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน ให้กับผู้ตกงาน พัฒนาดิน แหล่งน้ำ เทคโนโลยีทางการเกษตรเพื่อส่งเสริมอาชีพเกษตร รวมทั้งส่งเสริมปรับปรุงการบริหารจัดการกองทุนกู้ยืมประกอบอาชีพให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้พ้นจากการว่างงานแบบถาวร

วิจิตร ภูประสิทธิ์ (2548) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการว่างงาน ของประชาชนหมู่บ้านนวนคร วิลล่า ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การว่างงานโดยเปิดเผยมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งมีประมาณ 389,700 คน ในปี 2527 และมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็น 7-8 แสนคนในปี 2534 อันเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่ 6

การว่างงานของผู้มีการศึกษาระดับกลางและสูง คือระดับอาชีวศึกษา และมัธยมปลายขึ้นไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการว่างงานโดยเปิดเผย และเป็นกลุ่มที่คาดว่าจะมีปัญหารุนแรงขึ้น เนื่องจากผู้ว่างงานในกลุ่มนี้เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วจาก 36,700 ในปี 2520 เป็น 83,800 และเพิ่มเป็น 117,400 คน ในปี 2525 และ 2527 ตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ 30 ของผู้ว่างงานโดยเปิดเผยและคาดว่าในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 6 จำนวนผู้ว่างงานกลุ่มนี้จะยังคงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างสูง

การทำงานต่ำระดับ เป็นปัญหาของแรงงานกลุ่มที่มีงานทำแล้ว โดยเฉพาะกลุ่มผู้ทำงานเต็มที่ไม่เต็มรายได้อ่า ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 90 ของผู้ทำงานต่ำระดับทั้งหมด นอกนั้นเป็นผู้ทำงานไม่เต็มที่หรือมีชั่วโมงการทำงานต่ำ รวมทั้งผู้ทำงานที่ยังใช้ความรู้ความสามารถไม่เต็มที่ กลุ่มผู้ทำงานที่มีรายได้อ่าได้เพิ่มจำนวนจาก 10 ล้านคน ในปี 2525 เป็น 11.3 ล้านคน ในปี 2527 และร้อยละ 75 อยู่ในภาคการเกษตร

ปัญหาความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกซึ่งอยู่นอกเหนือความสามารถที่ประเทศไทยจะควบคุมได้นั้นจะเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการรักษาระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ของ

ประเทศไทยโดยส่วนรวม เช่น ภาวะการค้าโลกที่คาดว่าจะยังคงขยายตัวในอัตราต่ำ การลดลงของการส่งออก การกีดกันทางการค้า ความไม่แน่นอนในด้านราคาของสินค้าเกษตรหลักดั้งเดิม โดยเฉพาะในช่วงต้นแผนพัฒนาฉบับที่ 6 นอกจากนี้ ยังคาดว่ากำลังแรงงานจะขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราค่อนข้างสูง อันเป็นผลจากอัตราการขยายตัวของประชากรที่สูงในอดีต ยังผลให้ปัญหาการมีงานทำในรูปแบบต่างๆ อาจทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved